

Sygn. akt III C 289/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Matlak
Protokolant:	Protokolant sądowy Kacper Rybicki

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2017 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko Skarbowi Państwa Dyrektorowi Generalnemu Służby Więziennej w W.

o odszkodowanie

1. Powództwo oddala;
2. Nie obciąża powoda kosztami postępowania w sprawie;
3. Nie uiszczoną opłatę od pozwu w kwocie 4.000 (cztery tysiące) złotych przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt III C 289/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 04 marca 2016 r. skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa, M. B. wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Powód wskazał, że powyższe żądanie związane jest z brakiem zapewnienia odpowiednich standardów – warunków do utrzymywania higieny osobistej w okresie od dnia 03 marca 2006 r. tj. od daty tymczasowego aresztowania, do dnia 01 października 2014 r. w trakcie pobytów powoda w Aresztach Śledczych i Zakładach Karnych na terenie Polski. Powód dodał, że w tym okresie mógł korzystać z kąpieli – łaźni tylko 1 raz w tygodniu, od 5 do 10 minut w zależności od jednostki, w której przebywał i to zarówno w okresie letnim jak i zimowym. Powód wskazał także, że nie miał dostępu do ciepłej wody w celach mieszkaniowych w Zakładzie Karnym w S. oraz Zakładzie Karnym w P.. Do utrzymywania czystości całego ciała powód otrzymywał jedynie 1 kostkę mydła na okres 1 miesiąca. W ocenie więc powoda warunki te naruszały prawa człowieka do odpowiedniego dbania o higienę osobistą oraz dobra osobiste poprzez umożliwienie korzystania z kąpieli 1 raz w tygodniu z jedną kostką mydła na miesiąc, a jako że uczestniczył w czynnościach procesowych, transportach i spotkaniach z rodziną, był to przejaw nieludzkiego traktowania. Powód wyjaśnił, że pozew dotyczy okresu do dnia 01 października 2014 r. w tej dacie bowiem wprowadzono możliwość korzystania z kąpieli 2 razy w tygodniu, zapewniono także szampon oraz dodatkowe mydła (pozew, k. 3-4verte).

Postanowieniem z dnia 09 maja 2016 r. Sąd ustalił, że statio fisci reprezentującym Skarb Państwa w niniejszej sprawie jest Dyrektor Generalny Służby Więziennej w W. (postanowienie z dnia 09 maja 2016 r. – k. 17).

W odpowiedzi na wywiedzione powództwo, pozwany Skarb Państwa – Centralny Zarząd Służby Więziennej w W., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł w dniu 15 grudnia 2016 r. o zobowiązanie powoda do wskazania za jaki okres pobytu i w jakiej wysokości dochodzi zadośćuczynienia od poszczególnych, wskazanych w pozwie z nazwy jednostek penitencjarnych, wezwanie do udziału w sprawie właściwych statio fisci Skarbu Państwa, wymienionych w pozwie, zwolnienie od dalszego udziału w sprawie Skarbu Państwa – Centralnego Zarządu Służby Więziennej, w przypadku zaś nie uwzględnienia powyższych wniosków, pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. W uzasadnieniu tak zajętego stanowiska, pozwany na wstępie podniósł zarzut przedawnienia za okres pobytu powoda w zakładach karnych i aresztach śledczych od dnia 01 marca 2006 r. do dnia 10 marca 2013 r. powołując się na przepis art. 442¹ § 1 k.c. Przedawnieniu uległy roszczenia związane z pobytem powoda: w areszcie śledczym w R. – za okres pobytu od 27 marca 2012 r. do 14 grudnia 2012 r., w Zakładzie Karnym w P. – za cały okres pobytu w tej jednostce penitencjarnej, w Zakładzie Karnym w S. za okres od 21 lipca 2010 r. do 29 kwietnia 2011 r., w Areszcie Śledczym w P. za cały okres pobytu w tej jednostce penitencjarnej oraz w Areszcie Śledczym w W.-M. za okres od 02 maja 2007 r. do 10 marca 2013 r. Dalej pozwany odniósł się do kwestii reprezentacji Skarbu Państwa podnosząc, że roszczenie powoda w żaden sposób nie jest związane z działalnością Centralnego Zarządu Służby Więziennej. Pozwany zajął stanowisko, iż powód nie wykazał, aby doszło do bezprawnego działania funkcjonariuszy Służby Więziennej wobec niego oraz że takie zachowanie doprowadziło do powstania szkody, nie wykazał ponadto, na czym ta szkoda miałyby polegać. Bezzasadne jest także żądanie zasądzenia zadośćuczynienia. Pozwany dodał, że powód był traktowany przez funkcjonariuszy i pracowników jednostek penitencjarnych w sposób humanitarny i zgody z przepisami. Powód zaś nie udowodnił bezprawnego działania lub zaniechania sprawcy szkody czy krzywdy niemajątkowej oraz istnienia przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa. Zdaniem pozwanego, zasądzenie na rzecz powoda jakichkolwiek kwot tytułem zadośćuczynienia byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i stanowiłoby nadużycie prawa (odpowiedź na pozew, k. 61-67).

W ustosunkowaniu do stanowiska pozwanego, powód wniósł o nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia jego roszczeń, podtrzymał także powództwo skierowane względem Skarbu Państwa – Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. W uzupełnieniu dotychczasowej argumentacji powód wskazał, że brak ciepłej wody w celach mieszkaniowych uniemożliwiał sprzątanie celi, zmywania naczyń czy dbania o higienę. Dodał, że Rada Europy Komitet Ministrów Rekomendacja REC (2006) 2 Komitetu Ministrów do Państwa Członkowskich Rady Europy w sprawie Europejskich Reguł Więziennych (przyjęta przez Komitet Ministrów w dniu 11 stycznia 2006 r.) nr 952 zaleciła w pkt 19.4 tworzenie odpowiednich pomieszczeń, tak aby każdy więzień mógł wykąpać się lub wziąć prysznic w temperaturze stosownej do klimatu w miarę możliwości codziennie, lecz przynajmniej dwa razy w tygodniu (lub w razie potrzeby częściej) w interesie ogólnej higieny (pismo powoda, k. 187-188verte).

Powód podniósł także brak możliwości prania ubrań oraz bielizny osobistej. Dodał, że żaden Zakład Karny oraz Areszt Śledczy, w którym przebywał poza Aresztem Śledczym w R. nie zapewniał pomieszczenia takiego jak pralnia czy suszarnia (pismo powoda – k. 194).

W piśmie procesowym złożonym w dniu 22 lutego 2017 r. powód wniósł o nieuwzględnienie wniosku pozwanego o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego i zwolnienie powoda z całości z kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa prawnego (pismo powoda, k. 199).

W dniu 21 kwietnia 2017 r. pozwany wskazał, że w zakresie dotyczącym częstotliwości kąpieli obowiązuje § 31 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. poz. 2231), które było tożsame z tym obowiązującym w czasie pobytu powoda w izolacji więziennej (§ 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, Dz.U. nr 152., poz. 1493). Pozwany powołał także na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego zajęte w wyroku z dnia 31 marca 2015 r. o sygn. U 6/14. Przepisy nie nakładają ponadto obowiązku zapewnienia w kąciakach sanitarnych dostępu do ciepłej

wody. Co do zaś orzeczenia o kosztach procesu, pozwany orzeczenie w tym zakresie pozostawił do uznania Sądu (pismo pozwanego, k. 211).

Do czasu zamknięcia rozprawy, stanowiska stron w powyższym kształcie nie uległy zmianie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. B. w okresie od dnia 01 marca 2006 r. do dnia 02 maja 2007 r. przebywał w Zakładzie Karnym w P., w okresie od 02 maja 2007 r. do 06 czerwca 2008 r. w Areszcie Śledczym W.-M., w okresie od 06 czerwca 2008 r. do 04 lipca 2008 r. w Zakładzie Karnym w P., w okresie od 04 lipca 2008 r. do 14 lipca 2008 r. w Areszcie Śledczym W. M., w okresie od 14 sierpnia 2008 r. do 06 października 2008 r. w Zakładzie Karnym w P., w okresie od 06 października 2008 r. do 16 października 2008 r. w Areszcie Śledczym W.-M., w okresie od 16 października 2008 r. do 03 listopada 2008 r. w Zakładzie Karnym w P., w okresie od 03 listopada 2008 r. do 07 listopada 2008 r. w Areszcie Śledczym W. M., w okresie od 07 listopada 2008 r. do 05 stycznia 2009 r. w Zakładzie Karnym w P., w okresie od 05 stycznia 2009 r. do 12 marca 2010 r. w Areszcie Śledczym W. M., w okresie od 12 marca 2010 r. do 21 lipca 2010 r. w Zakładzie Karnym w P., w okresie od 21 lipca 2010 r. do 29 kwietnia 2011 r. w Zakładzie Karnym w S., w okresie od 29 kwietnia 2011 r. do 05 lipca 2011 r. w Zakładzie Karnym w P., w okresie od 05 lipca 2011 r. do 28 lipca 2011 r. w Areszcie Śledczym w P., w okresie od 28 lipca 2011 r. do 27 marca 2012 r. w Zakładzie Karnym w P., w okresie od 27 marca 2012 r. do 14 grudnia 2012 r. w Areszcie Śledczym w R., w okresie od 14 grudnia 2012 r. do 24 maja 2013 r. w Areszcie Śledczym W. M., w okresie od 24 maja 2013 r. do 11 lipca 2013 r. w Zakładzie Karnym S., w okresie od 11 lipca 2013 r. do 23 lipca 2013 r. w Zakładzie Karnym w M., w okresie od 23 lipca 2013 r. do 29 lipca 2013 r. w Areszcie Śledczym W. S., od dnia 29 lipca 2013 r. w Areszcie Śledczym w R.. Aktualnie osadzony przebywa w Areszcie Śledczym w R. (informacja o pobytach i orzeczeniach z Centralnej Bazy Danych Osób Pozbawionych Wolności, k. 5-7 oraz k. 70-71).

M. B. przebywał w Areszcie Śledczym w R. od 27 marca 2012 r. do 14 grudnia 2012 r. oraz od 29 lipca 2013 r. do chwili obecnej. W areszcie tym, w celach mieszkalnych znajduje się instalacja zimnej i ciepłej wody, a kąćki sanitarne w celach wieloosobowych są zabudowane ścianką z cegły do pełnej wysokości sufitu. W okresie do dnia 01 października 2014 r. osadzony M. B. przebywając w pawilonie (...) w celach nr (...)i (...)kąpiel realizował w celach mieszkalnych lub łaźni. Przebywając w pawilonie (...) – Zakład Karny w celach nr (...) i (...)kąpiel realizował w łaźniach. W celach mieszkalnych dostęp do zimnej wody nie był ograniczony. Osadzony w okresie od 01 stycznia 2012 r. do 30 września 2012 r. miał umożliwiony dostęp do ciepłej wody w celach mieszkalnych pięć razy dziennie, po pobudce oraz przed zaśnięciem, a także po każdym posiłku na czas nie krótszy niż 10 minut. Kąpiel osadzonych odbywała się raz w tygodniu w celach mieszkalnych wyposażonych w natryski lub w łaźni w oddziale w godzinach 7⁽⁰⁰⁾ do 18⁽⁰⁰⁾. W okresie od dnia 01 października 2012 r. do dnia 14 kwietnia 2013 r. osadzony miał umożliwiony dostęp do ciepłej wody w celach pięć razy dziennie, po pobudce oraz przed zaśnięciem, a także po każdym posiłku a czas do 10 minut. Kąpiel osadzonych odbywała się raz w tygodniu w celach mieszkalnych wyposażonych w natryski lub w łaźni w oddziale w godz. 7⁽⁰⁰⁾ do 18⁽⁰⁰⁾. Czas kąpieli przypadający na 1 osadzonego wynosił 5 minut. W okresie od dnia 15 kwietnia 2013 r. do 14 maja 2014 r. osadzony miał umożliwiony dostęp do ciepłej wody w celach mieszkalnych pięć razy dziennie, każdorazowo na czas do 10 minut: po zakończeniu apelu porannego, po każdym posiłku, przed ciszą nocną. Kąpiel osadzonych odbywała się raz w tygodniu w łaźni w oddziale w godzinach 7⁽⁰⁰⁾ do 18⁽⁰⁰⁾. Czas kąpieli na jednego osadzonego wynosił 5 minut. Od dnia 01 czerwca 2014 r. osadzonym umożliwiono dwa razy w tygodniu korzystanie z kąpieli w celach mieszkalnych wyposażonych w natryski lub w łaźniach znajdujących się w oddziałach mieszkalnych. Czas kąpieli przypadający na 1 osadzonego wynosił 5 minut. Osadzonemu raz w miesiącu wydawane były: mydło toaletowe, krem do golenia, nożyk do golenia, proszek do prania, szczoteczka do zębów (1 szt./6 m-cy), pasta do zębów oraz papier toaletowy 1 szt. Od 2014 r. osadzony otrzymywał raz w miesiącu papier toaletowy 2 rolki, nożyk do golenia 2 szt., mydło toaletowe, proszek do prania, krem do golenia, pastę do zębów, szampon do włosów i szczoteczkę do zębów (3 m-ce) (pismo, k. 72-74; zarządzenie nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w R. z dnia 26 maja 2014 r. – k. 75-76; zarządzenie nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w R. z dnia 07 maja 2014 r. – k. 7; porządek wewnętrzny w Areszcie Śledczym w R., k. 78-80; zarządzenie nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w R. z dnia 02 kwietnia 2013 r. – k. 81; porządek wewnętrzny w Areszcie Śledczym w R. – k. 82-84; zarządzenie nr (...) z dnia 23 grudnia 2011 r. – k.

85; porządek wewnętrzny w Areszcie Śledczym w R. – k. 86-88; zarządzenie nr (...)z dnia 28 września 2012 r. – k. 89; porządek wewnętrzny w Areszcie Śledczym w R. – k. 90-92).

W celi, w której przebywał osadzony M. B. w Zakładzie Karnym w P. znajdowały się urządzenia sanitarne tj. toaleta i umywalka z bieżącą zimną wodą, oddzielone od reszty pomieszczenia, tworząc tzw. „kącik sanitarny”, zapewniający nieskrępowane korzystanie z urządzeń sanitarnych. Do dnia 14 sierpnia 2014 r. Zakład Karny zapewniał każdemu osadzonemu w postaci: mydła toaletowego, kremu do golenia, proszku do prania szczoteczki do zębów (1 szt/6 mc), pasty do zębów oraz papieru toaletowego. Od 2006 r. osadzeni otrzymywali także płyn do mycia naczyń, płyn do mycia szyb, płyn do dezynfekcji WC, pastę do czyszczenia sanitariatów. Od 2010 r. osadzeni otrzymywali płyn do mycia naczyń, płyn do mycia szyb, pastę do czyszczenia sanitariatów, płyn do dezynfekcji WC. W okresie, w którym skarżący przebywał w Zakładzie Karnym w P., każda osoba pozbawiona wolności, korzystała jeden raz w tygodniu z ciepłej kąpieli w łaźni (pismo zawierające wyjaśnienia Zakładu Karnego w P. – k. 94-95).

W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S., osadzony miał dostęp do kąpieli w łaźni jeden raz w tygodniu, w każdej także z zajmowanych cel mieszkalnych miał dostęp do wody bieżącej zimnej. W celu podgrzania wody mógł posiadać grzałkę do gotowania wody lub czajnik elektryczny. Osadzony otrzymywał środki do utrzymania higieny osobistej (mydło toaletowe, krem do golenia, nożyk do golenia, proszek o prania, szczoteczka do zębów, pasta do zębów), mógł także składać wnioski o dodatkowe środki higieniczne (pismo zawierające wyjaśnienia Zakładu Karnego w S. – k. 96-99, k. 102, k. 103; sprawozdanie z lustracji przeprowadzonej w dniu 26 sierpnia 2013 r. w Zakładzie Karnym w S. – k. 121-125 sprawozdanie z wizytacji ZK w S. – k. 126-129).

Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w S. osadzony nie uskarżał się na ilość artykułów higienicznych, nie zgłaszał skarg dotyczących czasu oraz częstotliwości kąpieli jak również braku dostępu do ciepłej wody w celi mieszkalnej (pismo z dnia 24 listopada 2016 r. – k. 104 i k. 105).

Cele mieszkalne w Areszcie Śledczym w P. są wyposażone w węzeł sanitarny w skład którego wchodzi ubikacja, umywalka oraz natrysk. Urządzenia sanitarne znajdują się w wydzielonym pomieszczeniu celi mieszkalnej. Pomieszczenie to jest skanalizowane, doprowadzona jest do niego bieżąca ciepła i zimna woda. Kąpiel osadzonych realizowana była zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, porządkiem wewnętrznym oraz zatwierdzonym przez Dyrektora jednostki planem kąpieli. Dodatkowo osadzeni mieli możliwość korzystania z ciepłej wody po każdym posiłku (śniadanie, obiad, kolacja – ciepła woda była załączana na ok. 15 min). Przedmioty wydawane osadzonym w tym środki higieny realizowane były zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (notatka służbowa z dnia 05 grudnia 2016 r. – k. 131).

W okresie pobytu osadzonego w Areszcie Śledczym w W. – M. woda ciepła dostarczana była do cel mieszkalnych w godzinach określonych w porządku wewnętrznym obowiązującym w okresie pobytu osadzonego w jednostce penitencjarnej. Dostęp do wody zimnej osadzony miał przez całą dobę. Otrzymał on także od administracji aresztu środki higieny osobistej w postaci: mydła, proszku do prania, papieru toaletowego i nożyka do golenia, a także pastę do zębów, krem do golenia oraz szczoteczkę do zębów. Podczas pobytu w jednostce penitencjarnej osadzony miał prawo do korzystania, co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Od dnia 01 czerwca 2014 r. osadzeni mają możliwość odbywania kąpieli w łaźniach dwa razy w tygodniu w godzinach 8:00 do 16:00, a czas wypływu wody wynosi 7 minut (pismo z dnia 30 listopada 2016 r. – k. 132-134; notatka służbowa z dnia 29 listopada 2016 r. – k. 135-137; regulamin – porządek wewnętrzny w Areszcie Śledczym W. – M. – k. 138-139 oraz k. 140-141, k. 142-143; zarządzenie nr (...) – k. 144-146).

Środki higieny w Areszcie Śledczym w W.-S. podczas pobytu osadzonego były wydawane w ilościach zgodnych z obowiązującymi przepisami – rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i

aresztach śledczych. Ciepła woda do cel mieszkalnych dostarczana była okresowo od dnia 01 lutego 2011 r. zgodnie z zarządzeniem nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w W.-S. z dnia 13 stycznia 2011 r. w sprawie porządku wewnętrznego w Areszcie Śledczym w W. S. oraz Oddziale Zewnętrznym w G. i jest dostarczana nadal okresowo zgodnie z obowiązującym zarządzeniem dyrektora aresztu. Ciepła kąpiel do dnia 31 maja 2014 r. realizowana była jeden raz w tygodniu, a minimalny czas kąpieli wynosił i wynosi 8 minut. Od dnia 01 czerwca 2014 r. ciepła kąpiel odbywa się dwa razy w tygodniu (pismo z dnia 02 grudnia 2016 r. – k. 147).

W czasie pobytu osadzonego w Zakładzie Karnym w M., powód korzystał, co najmniej raz w tygodniu w ciepłej kąpeli w łaźni. Otrzymywał również środki higieny zgodnie z normami wynikającymi z obowiązującego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (pismo z dnia 07 grudnia 2016 r. – k. 148; zarządzenie nr (...) z dnia 05 października 2011 r. – k. 149-156).

Warunki bytowe w jednostkach penitencjarnych nie miały wpływu na stan zdrowia powoda (zeznania powoda, protokół rozprawy z dnia 13 stycznia 2017 r. k. 176verte, 00:09:16).

Stan faktyczny w powyższym kształcie, został przez Sąd ustalony w oparciu o dokumentację zgromadzoną w aktach sprawy na potrzeby niniejszego postępowania, a powołaną w toku dotychczasowych ustaleń, jej prawdziwość nie była bowiem kwestionowana przez żadną ze stron, Sąd zaś nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Oceniając moc dowodową zeznań powoda, przesłuchanego na terminie rozprawy wyznaczonym na dzień 13 stycznia 2017 r. na okoliczność naruszenia jego dóbr osobistych, wskazać należy, że dowód w tym zakresie miał ze swej istoty charakter subsydiarny (art. 299 k.p.c.) i należało ocenić go z ostrożnością, mając na uwadze, iż powód był stroną zainteresowaną uzyskaniem konkretnego rozstrzygnięcia. Sąd dokonując rekonstrukcji stanu faktycznego, oparł się więc o treść zeznań powoda jedynie w niewielkim zakresie, tj. ustalając, czy warunki bytowe w zakładach karnych i aresztach śledczych miały wpływ na jego stan zdrowia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przed odniesieniem się do rozważań dotyczących istoty sprawy, na wstępie Sąd ustosunkuje się do zarzutu strony pozwanej co do niewłaściwego określenia reprezentacji Skarbu Państwa.

W postępowaniu cywilnym zdolność sądową posiada zawsze Skarb Państwa, a czynności procesowe są podejmowane w jego imieniu – zgodnie z art. 67 § 2 – organy państwowych jednostek organizacyjnych (czyli tzw. *stationes fisci*), z których działalnością wiąże się dochodzone roszczenie lub organ jednostki nadrzędnej. Przyjęcie przez ustawodawcę takiej konstrukcji wynika z tego, że jednostki, z których działalnością związane jest dochodzone roszczenie - zarówno w sprawach, w których Skarb Państwa jest powodem, jak i w tych, w których jest pozwanym - są najlepiej zorientowane w zakresie swoich praw i obowiązków, co ma istotne znaczenie dla prawidłowej ochrony interesów Skarbu Państwa (tak: Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 maja 1999 r., I CKN 1148/97, OSNC 1999, nr 12, poz. 205).

Ustalenie organu uprawnionego do reprezentacji Skarbu Państwa wymaga analizy przepisów publicznoprawnych. Realizacja zadań dotyczących zapewnienia osobom skazanym na karę pozbawienia wolności lub tymczasowo aresztowanym, a także osobom, wobec których są wykonywane kary pozbawienia wolności i środki przymusu skutkujące pozbawieniem wolności, przestrzegania ich praw, a zwłaszcza humanitarnych warunków bytowych, poszanowania godności, opieki zdrowotnej i religijnej czy też humanitarnego traktowania osób pozbawionych wolności należy do jednostek wskazanych w przepisach ustawy z dnia 09 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r., poz. 1415 ze zm.). Jednostkami organizacyjnymi Służby Więziennej są: Centralny Zarząd Służby Więziennej; okręgowe inspektoraty Służby Więziennej; zakłady karne i areszty śledcze; Centralny Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej oraz ośrodki szkolenia Służby Więziennej i ośrodki doskonalenia kadr Służby Więziennej (art. 8 ust. 1 cyt. wyżej ustawy). Wskazany w przepisach cytowanej ustawy system jednostek organizacyjnych Służby Więziennej,

z zakresem powierzonych tym jednostkom zadań, co do zasady statuuje rozłączny zakres działalności, w stosunku do organu jednostki nadrzędnej - Centralnego Zarządu Służby Więziennej. Z § 1 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 05 listopada 2010 r. w sprawie nadania statutu Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej (Dz.Urz.MS. Nr 12, poz. 153 ze sprost.), jak również w świetle obecnie obowiązującego zarządzenia z dnia 1 lipca 2015 r. o tożsamym tytule (Dz.Urz.MS. poz. 174) wynika, że Centralny Zarząd Służby Więziennej, jest aparatem wykonawczym Dyrektora Generalnego Służby Więziennej. Do zadań Generalnego Dyrektora zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o Służbie Więziennej należy m.in. ustalanie kierunków prowadzenia oddziaływań penitencjarnych i nadzór nad ich realizacją oraz tworzenie warunków prawidłowego i praworządnego wykonywania kar pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania.

Do nadzoru nad przestrzeganiem praw osób pozbawionych wolności zostali upoważnieni dyrektorzy okręgowi, kierujący okręgowym inspektoratem Służby Więziennej (vide art. 12 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 powołanej ustawy). Zgodnie z tym ostatnim przepisem do zakresu działania inspektorów okręgowych należy koordynacja sposobu i nadzór nad warunkami prawidłowego i praworządnego wykonywania kar pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania w podległych jednostkach organizacyjnych oraz kontrola przestrzegania w nich praw osób pozbawionych wolności). Podobne kompetencje zostały powierzone dyrektorom zakładów karnych i aresztów śledczych, którym powierzono zadanie zapewnienia prawidłowego i praworządnego wykonywania kar pozbawienia wolności i tymczasowego aresztowania oraz zapewnienie bezpieczeństwa i porządku w podległej jednostce organizacyjnej (art. 13 ust. 2 pkt 2 ustawy o Służbie Więziennej). Warto też pamiętać, iż gospodarka przedmiotowych jednostek penitencjarnych oparta jest na ustawie budżetowej, a zatem środki, którymi one dysponują mają być przeznaczane precyzyjnie na cele, na które je otrzymano i w wysokości, której one same nie określają.

W świetle powyższych analiz uznać należy, że niezasadne było stanowisko pozwanego Skarbu Państwa wyrażone w odpowiedzi na pozew, w którym wnosił on o ustalenie przez Sąd jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, z działalnością których wiąże się dochodzone roszczenie. Dochodzone przez powoda roszczenie związane jest z działalnością kilku jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, przy czym jak już uprzednio wskazano, to jednostki nadrzędne również ponoszą odpowiedzialność za nadzór i właściwą organizację wykonywania środków izolacyjnych. Z tego też względu Sąd uznał, że materialnoprawna konstrukcja, zakładająca jednolitość Skarbu Państwa, jako osoby prawnej, nie wyklucza określenia właściwej państwowej jednostki organizacyjnej, z których działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, a tym zapewnienia należytej reprezentacji Skarbu Państwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1999 r., I CKN 1148/97, OSNC 1999, nr 12, poz. 205), poprzez wskazanie jednostki nadrzędnej w stosunku do zakładów penitencjarnych, w których powód przebywał. Obowiązek właściwego oznaczenia strony pozwanej spoczywa co prawda na powodzie, jednakże w praktyce za ukształtowany uważany jest pogląd, iż sąd orzekający winien czuwać nad tym, by Skarb Państwa był reprezentowany w procesie przez właściwą jednostkę.

Przechodząc do dalszych rozważań, wskazać należy, że w ramach niniejszego procesu powód domagał się zasądzenia na jego rzecz od Skarbu Państwa kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia, wskazując jako podstawę prawną art. 448 k.c. Powód łączył swoje żądania z brakiem zapewnienia odpowiednich standardów – warunków do utrzymania higieny osobistej w czasie jego pobytu w jednostkach penitencjarnych w okresie od 03 marca 2006 r. do 01 października 2014 r., podnosząc, że warunki te stanowiły naruszenie praw człowieka oraz jego dóbr osobistych.

Zasadność roszczenia należało rozważyć więc w oparciu o przepisy art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 § 1 k.c.

Zgodnie z treścią art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Wykonywanie funkcji władzy publicznej łączy się co do zasady z możliwością władczego kształtowania sytuacji jednostki. W doktrynie i judykaturze prawa cywilnego wskazuje, że tylko wówczas mamy do czynienia z wykonywaniem władzy publicznej, gdy brak jest formalnej równości stron. Wykonywanie władzy w tym sensie

może mieć postać nie tylko wydania decyzji (orzeczenia), lecz także faktycznej ingerencji w sferę praw jednostki, na przykład użycia przymusu zarówno w stosunku do majątku, jak i osoby. W sprawie strona powodowa wiąże obowiązek naprawienia szkody przez pozwanego z jego działalnością, polegającą na stosowaniu kar pozbawienia wolności. Stosownie do przytoczonych wyżej poglądów – ta sfera działalności publicznej musi być uznana za wykonywanie władzy publicznej, albowiem nie należy ona do sfery aktywności innych podmiotów i charakteryzuje ją władcze działanie funkcjonariuszy publicznych (tak też: Sąd Okręgowy w Szczecinie, wyrok z dnia 26 lipca 2013 roku, I C 663/12).

Analiza przepisu art. 417 k.c. wskazuje, że przesłankami odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa są: powstanie szkody; wyrządzenie szkody czynem niedozwolonym polegającym na bezprawnym działaniu lub zaniechaniu podmiotu wykonującego w imieniu Skarbu Państwa władzę publiczną; normalny związek przyczynowy pomiędzy tak rozumianym czynem niedozwolonym a powstaniem szkody.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417 k.c. jest szkoda, przy czym pojęcie szkody obejmuje uszczerbek zarówno w dobrach majątkowych, jak i w przypadkach określonych w ustawie – w dobrach niemajątkowych. Możliwość domagania się naprawienia szkody niemajątkowej, czyli krzywdy przewiduje między innymi art. 448 k.c. Przepis ten stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 stosuje się.

Norma prawna art. 448 k.c. jest więc związana z przepisami art. 23 i 24 k.c. Zgodnie więc z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Natomiast zgodnie z art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Możliwość zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego w przypadku naruszenia dobra osobistego reguluje, co już wskazano art. 448 k.c.

Analiza stanu faktycznego w kontekście twierdzeń powoda wskazuje, że powód domaga się zasądzenia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną na skutek naruszenia jego dóbr osobistych w postaci godności na skutek niezgodnego z prawem wykonywania władzy publicznej przez pozwaną Skarb Państwa w zakresie stosowania kary pozbawienia wolności.

W pierwszej kolejności jednak, należało ocenić zasadność podniesionego przez pozwanego zarzutu częściowego przedawnienia roszczeń powoda, który okazał się uzasadniony w takiej części, w jakiej odnosił się do zdarzeń zaistniałych na trzy lata przed wniesieniem powództwa, tj. przed dniem 04 marca 2013 r. Zgodnie z art. 442¹ § 1 k.c., roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

W ocenie Sądu, charakter naruszenia dóbr osobistych w postaci godności prowadzi do wniosku, iż już z chwilą gdy naruszenie to zaistnieje, osoba tym działaniem poszkodowana, ma świadomość doznanej krzywdy. Fakt naruszenia dóbr osobistych wskutek niezapewnienia właściwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności był permanentnie znany powodowi, mógł on więc podejmować niezwłoczne kroki celem realizacji przysługującej mu ochrony dóbr osobistych, zwłaszcza, że miał wiedzę o podmiocie ewentualnie za to naruszenie odpowiadającym (Skarb Państwa).

W niniejszej sprawie powód złożył pozew w dniu 04 marca 2016 r. a zatem ocenie Sądu mógł podlegać wyłącznie okres 3-letni poprzedzający wniesienie pozwu. W zakresie więc roszczeń związanych z naruszeniem dóbr osobistych w okresie ponad trzech lat wstecz licząc od daty wniesienia pozwu w przedmiotowej sprawie, za skuteczny należało uznać zarzut przedawnienia, co skutkowało oddaleniem powództwa w tej części.

Dalej wskazać należy, że brak zapewnienia właściwych warunków osadzenia w jednostce penitencjarnej i wiążące się z nim roszczenia winny być rozpatrywane w kontekście przesłanek naruszenia dobra osobistego w postaci godności człowieka. Nie ma natomiast potrzeby odwoływania się do swoistego dobra osobistego w postaci prawa do godnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności (uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC z 2012 r., z. 2, poz. 15; wyrok SN z dnia 11 stycznia 2013 r., I CSK 289/12, www.sn.pl). Ocena, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych osób pozbawionych wolności, w tym zwłaszcza godności musi uwzględniać konstytucyjny i prawno-międzynarodowy poziom ochrony ich praw, z tym, iż dochodzenie ochrony tych praw opiera się na przesłankach określonych w ustawach zwykłych.

W powołanym wyroku z dnia 11 stycznia 2013 r. (I CSK 289/12), Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że skazany ma prawo do odbywania kary pozbawienia wolności w takich warunkach, jakie gwarantuje mu konkretny system prawny, o ile nie naruszają one zakazu tortur i niehumanitarnego traktowania. Ocena roszczeń osoby pozbawionej wolności w związku z niewłaściwymi warunkami osadzenia wymaga podejścia kumulatywnego, a zatem analizy, czy w konkretnej sprawie warunki te naruszyły godność tej osoby przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności i parametrów decydujących o ich uciążliwości, w tym także czasu przebywania w określonych warunkach. W tym wyraża się również swoboda jurysdykcyjna sądu, który rozpoznając sprawę w postępowaniu cywilnym bada całokształt okoliczności udowodnionych przez strony.

Do czego Sąd odniósł się na wstępie, powód wiązał naruszenie jego dobra osobistego w postaci godności przez jednostki penitencjarne, które reprezentuje pozwany jako organ nadrzędny.

Godność (cześć) jest najważniejszym dobrem chronionym w przepisach prawa, jest dobrem osobistym przysługującym człowiekowi z racji urodzenia. Podlega ono ochronie nie tylko na podstawie przepisów art. 23 i 24 k.c., ale również - w stosunku do osób odbywających karę pozbawienia wolności - na podstawie art. 30 Konstytucji oraz art. 4 k.k.w. Przepisy te nakazują wykonywanie kary w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności skazanego oraz zakazują stosowania tortur lub niehumanitarnego albo poniżającego traktowania i karanie skazanego. W doktrynie wskazuje się, że jest to wartość właściwa każdemu człowiekowi i obejmuje ona wszelkie dziedziny jego życia.

Przesłanką ochrony dóbr osobistych na podstawie art. 23 w zw. z art. 24 § 1 k.c. jest bezprawność ich zagrożenia lub naruszenia. Bezprawnym jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Przepis 24 § 1 k.c. ustanawia domniemanie bezprawności działania. Dlatego w procesie o ochronę dóbr osobistych to pozwany ma obowiązek wykazać, że jego działanie nie było bezprawne. Działanie nie jest bezprawne zwłaszcza wówczas, gdy jest oparte na przepisie obowiązującego prawa. W wyroku SN z dnia 28 lutego 2007 r. (V CSK 431/06, OSNC 1/2008, poz. 13 z aprobowaną glosą N. Pawłowskiej, EPS 1/2008) wskazano wprost, iż ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych, spoczywa na pozwanym (art. 6 w zw. z art. 24 k.c.), a zatem pokrzywdzony żądający na podstawie art. 448 k.c. kompensaty krzywdy nie musi dowodzić bezprawności naruszenia dobra osobistego. Nie oznacza to jednak, że powód jest zwolniony z obowiązku (ciężaru) udowodnienia faktów i okoliczności, które dopiero w przypadku potwierdzenia ich zaistnienia mogą zostać ocenione jako bezprawne.

W ocenie Sądu, pozwany sprostował ciężarowi wykazania, iż jego działanie nie miało charakteru bezprawnego, wręcz przeciwnie, znajdowało oparcie w obowiązujących w tym zakresie przepisach.

Niepodlegające przedawnieniu roszczenie powoda, ostatecznie związane było: częściowo w związku z pobytem w Areszcie Śledczym W.-M. (tj. od 04 marca 2013 r. do 24 maja 2013 r.), w Zakładzie Karnym S. (od 24 maja 2013 r. do

11 lipca 2013 r.), Zakładzie Karnym M. (od 11 lipca 2013 r. do 23 lipca 2013 r.), Areszcie Śledczym W. S. (od 23 lipca 2013 r. do 29 lipca 2013 r.) oraz w Areszcie Śledczym w R. (od 29 lipca 2013 r. do 01 października 2014 r.).

Przedłożony przez pozwanego materiał dowodowy, pozwalał na ustalenie, iż wszystkie te jednostki respektowały zapisy Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U.2003.152.1493), który w § 30 pkt 3 stanowił, że skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpiei. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza (aktualnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności z dnia 21 grudnia 2016 r. (Dz.U.2016.2231) w § 31 pkt 3 przewiduje, że skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpiei. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza).

Nadmienić także należy, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 31 marca 2015 r. (sygn. U 6/14) orzekł, że § 30 ust. 3 zdanie pierwsze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr 152, poz. 1493) oraz § 32 ust. 4 zdanie pierwsze rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania tymczasowego aresztowania (Dz.U. Nr 152, poz. 1494) są zgodne z art. 249 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557, ze zm.) i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 4 § 1 i art. 102 pkt 1 ustawy - Kodeks karny wykonawczy i art. 40 w związku z art. 41 ust. 4 Konstytucji.

Powód podnosił ponadto, iż nie otrzymywał dostatecznej ilości środków toaletowych (otrzymywał 1 mydło na miesiąc), zarzucał również brak ciepłej wody w celi oraz brak możliwości prania ubrań i bielizny (brak osobnych pralni i suszarni).

Kwestię dostępności m.in. do środków toaletowych regulowało rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U.2003.186.1820), które w załączniku nr 1 (zestaw 1/H, pkt I b) przewidywało dla mężczyzn wydanie mydła toaletowego (100 g) na okres używalności 1 miesiąca. Rozporządzenie to zostało uchylone z dniem 14 sierpnia 2014 r. na mocy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U.2014.200), które w załączniku nr 1 (tabela nr 4) przewidywało wydanie osadzonym mężczyznom 100 g mydła toaletowego na okres używalności 1 miesiąca.

Powołane normy, były przestrzegane przez zakłady karne/areszty śledcze, w których przebywał powód, we wszystkich bowiem jednostkach, powodowi wydawano 1 mydło na okres miesiąca, co zresztą powód potwierdzał.

W celach mieszkalnych Aresztu Śledczego w R. znajduje się instalacja zimnej i ciepłej wody. W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w S., w każdej z zajmowanych cel mieszkalnych osadzony miał dostęp do wody bieżącej zimnej. W celu podgrzania wody mógł posiadać grzałkę do gotowania wody lub czajnik elektryczny. W okresie pobytu osadzonego w Areszcie Śledczym w W. – M. woda ciepła dostarczana była do cel mieszkalnych w godzinach określonych w porządku wewnętrznym obowiązującym w okresie pobytu osadzonego w jednostce penitencjarnej. Dostęp do wody zimnej osadzony miał przez całą dobę. W.-S. ciepła woda do cel mieszkalnych dostarczana była okresowo od dnia 01 lutego 2011 r. zgodnie z zarządzeniem nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w W.-S. z dnia 13 stycznia 2011 r. w sprawie porządku wewnętrznego w Areszcie Śledczym w W. S. oraz Oddziale Zewnętrznym w G. i jest dostarczana nadal okresowo zgodnie z obowiązującym zarządzeniem dyrektora aresztu.

W Polsce zasady odbywania kary pozbawienia wolności reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90 poz. 557). Kodeks karny wykonawczy jest aktem prawnym, który w obszernym zakresie reguluje problematykę wykonywania orzeczeń, które zapadają w szeroko pojętym postępowaniu karnym. Uregulowanie zawarte w przepisie art. 1 k.k.w. określa zakres przedmiotowy regulacji. Nie jest to jednak jedyny akt, który dotyczy problematyki wykonywania orzeczeń wydawanych w postępowaniu karnym. Obok k.k.w.

problematykę wykonawczą regulują również akty wykonawcze do tego kodeksu, a także inne akty normatywne, które problematykę tę normują samodzielnie lub poprzez odesłanie do odpowiedniego stosowania k.k.w. (Komentarz do art. 1 KKW red. Lachowski 2016, wyd. 2/Lachowski, Sip Legalis).

W ocenie Sądu, brak dostępu do ciepłej wody w celi (lub też czasowy brak, gdyż w niektórych jednostkach dostęp ten był w ograniczonym zakresie zapewniony), w sytuacji, gdy osadzeni mają dostarczane pościele, ubrania i żywność (art. 109 i 111 k.k.w.) nie stanowi szczególnego udręczenia. Z przepisów nie wynika także, by na zakładzie karnym ciążył obowiązek zapewnienia stałego, nieprzerwanego dostępu do bieżącej wody ciepłej w celi mieszkalnej. Jak bowiem wynikało z powyższego, zakład karny ma umożliwić że skazanemu skorzystanie co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli i ten obowiązek był wypełniany.

Powód, popełniając przestępstwa, musiał liczyć się z konsekwencjami swoich zachowań, a więc także z możliwością orzeczenia wobec niego kary pozbawienia wolności i jej wykonania tj. osadzenia w zakładzie karnym. Z oczywistych względów, osadzenie takie nie łączy się z komfortem osadzonego i może wywoływać cierpienia psychiczne. Nie należy także tracić z pola widzenia, iż osadzenie w zakładzie karnym jest karą, a więc siłą rzeczy może łączyć się z niedogodnościami w postaci np. braku permanentnego dostępu do ciepłej wody w celi mieszkalnej, czy też braku dostępu do osobnej pralni czy suszarni. Brak jest jednak podstaw by żądać, aby cele czy też kąciki sanitarne w celach, cechowały się wysokim standardem, zwłaszcza w sytuacji, kiedy część polskiego społeczeństwa w dalszym ciągu pozbawiona jest dostępu do bieżącej wody nie mówiąc już o osobnych pralniach i suszarniach.

Z tego też względu za słuszny został uznany pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 11 października 2012 r. (I A Ca 455/12, LEX nr 1237235), w którym wskazano, że o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z pobytem w takim zakładzie, polegających na niższym od oczekiwanego standardzie celi czy urządzeń sanitarnych, bowiem dla wielu ludzi nie odbywających kary pozbawienia wolności warunki mieszkaniowe bywają często równie trudne. Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa.

Sąd doszedł więc do przekonania, iż w trakcie pobytów powoda w zakładach karnych/aresztach śledczych postępowano wobec niego z poszanowaniem jego praw i godności oraz w sposób zgodny z obowiązującymi normami prawnymi. Tym samym, w trakcie odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności nie doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Stopień dolegliwości był odpowiedni do istoty kary i nie doszło ponadto do przekroczenia standardów jej wykonywania przyjętych w porządku prawnym.

W tym stanie rzeczy, brak było przesłanek do przyznania powodowi zadośćuczynienia na podstawie normy prawnej art. 448 k.c. Przepis ten, co już Sąd wyjaśnił, powiązany jest z dyspozycją art. 24 k.c., przesłanką zaś odpowiedzialności przewidzianej w art. 24 § 1 k.c. jest bezprawność działania sprawcy. W niniejszej sprawie przesłanka bezprawności nie została spełniona. Powyższe przemawiało za oddaleniem powództwa w całości, o czym Sąd orzekł w punkcie 1 wyroku.

W związku z podjętym rozstrzygnięciem, orzeczenie o kosztach procesu, winno nastąpić w oparciu o zasadę odpowiedzialności za jego wynik, a więc art. 98 k.p.c. Sąd doszedł jednak do przekonania, iż w sprawie zaistniał wypadek szczególnie uzasadniony, uprawniający Sąd do odstąpienia od reguł ogólnych, zgodnie z art. 102 k.p.c. Powołana norma prawna przewiduje, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę sytuację majątkową oraz osobistą powoda, w tym długotrwałe pozbawienie wolności i brak osiągania przez niego jakichkolwiek dochodów, uprawnionym było odstąpienie od obciążania powoda kosztami zainicjowanego przez niego procesu (pkt II wyroku). Z powyższych względów także, nieuiszczoną przez powoda opłatę od pozwu w kwocie 4.000 zł przejęto na rachunek Skarbu Państwa (pkt III wyroku).

SSO Agnieszka Matlak

ZARZĄDZENIE

1. (...)

SSO Agnieszka Matlak